Kedd. 152. Szám. October 28-kán 1862.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS: Belső farkas-utcza 78. sz. alatt gr. BÁNFFI-ház emeletében.

Megjelen e lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csötörtökön és szombaton délben. Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr bélyegdij. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik. A „nyilttér"-i czikkek sora után 20 kr előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL: Középutcza, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, october 27-kén 1862.

(D) A napokban, midőn a pénzügyi bizottmányban az államminister a magyar kérdés körül egy nyilatkozatot tett, melyben kimondá, hogy a kormány a február 26-i patenshez tartja magát rendületlenül, ezen nyilatkozat bizalmas körben levén mondva, nagy visszatetszést szült az államministernél az, hogy a lapok csacska szája e sincerizálást szétterjesztette, és Schmerling ur ennek következtében ugy nyilatkozott, hogy ezután minél kevesebbet beszél.

És im néhány nap mulva az államtanácsban a sajtótörvény körül mégis beszél, és pedig oly nagyot és oly ujat mondott, melyre az összes bécsi journalistika felzúdult, s mely kérdésen kivül minden európai nemzetek közt éles birálatra fog találni, annyival inkább, mert mindenki jól tudja, hogy éppen az államminister politikai aegise alatt beszélt az általa teremtett államtanács a ministeri felelősségről; ezt elvileg a kormány el is fogadta, most azonban az államminister ur oly nyilatkozatot tett, melyet a ministeri felelősség elméletével összhangzásba hozni teljes lehetetlenség.

Nem is láttuk soha a bécsi lapokat ily élesen s ennyi erővel kelni ki az allamminister ellen, mint éppen e kérdésben; és ha végig tekintjük a lapok véleményét, látjuk, hogy az államtanácson is ezen parancsoló szellemü ministeri fellépés nem kis sebet ejtett, és pedig aligha jó időben éppen most, midőn a Reichsrath vége felé jár, és a tartományok országgyülésein éles birálat alá jőhet az államtanács magatartása s alárendeltsége.

Azon emlékezetes nyilatkozat a „Morgen Post" szerint igy hangzik, azaz Schmerling ur körül-belöl igy szólott:

„Kuranda képviselő tegnap eltalálta, hogy a kormány is oka a fenforgó összeütközésnek. Tovább megyek s azt mondom, csupán a kormány az oka az összeütközésnek. Ez inditványozta a büntető törvény pótlékának V-ik czikkét, s a felsőház nem tett egyebet, minthogy hiven mellette volt. Gyávaság lenne a kormánytól, ha a felsőházzal akarna takarózni.

„Még tovább megyek s kijelentem, hogy még azon esetben is, ha az urak háza a nevezett czikk ellen volt volna, a kormány megállott volna nézete mellett, mert mint a törvényhozás tényezőjének, fenn kell tartania önálló hatáskörét, s nem engedheti magát elsodortatni. A háznak felelős kormány kötelessége, hogy a parancsolatait végrehajtó hivatalnokokat oltalmazza. Különben a sajtó ellen kezében van a kormánynak a megintések és elkobzások egész apparatusa, s ha az uj sajtótörvényt nem engedik létesülni, nyugton elmondhatja: mi várhatunk."

Ezen nyilatkozatban világosan ki van mondva, hogy a ministerium a törvényhozásnak önálló tényezője, mely nézete mellett akkor is megáll, s azt ugy is átviszi, ha ugy az alsó, mint a felsőház ellene szegül.

Ezen nyilatkozat felette nevezetes, mert igy már a ministerium nemcsak nem felelös a kamráknak, de tökéletesen felettük áll, következőleg mindent, a mi történni akar a ministerium által, az alsó és felső ház csak jováhagyhat, de annak ellenemondani joga nincs, vagy ha ellene mond is, az csak puszta beszéd marad, mert mégis ugy fog történni, a mint a ministerium akarja.

Érdekes e nyilatkozatban az is, hogy a kormány a hivatalnokoknak nem rendelkezik, hanem parancsol, és éppen azért védi a sajtó támadásai ellen, mert ezek az ő parancsának eszközei. Ki hozhatja itt kétségbe a logika helyességét azon esetben, ha áll a főfeltétel, hogy a kormány parancsol, és ha áll, hogy a képviselet teljes akaratja ellenére is a kormány megállhat szándéka mellett?

Az utóbbi esetben a nép közvéleménynek organikus életmüszere is, a képviselet kisebb hatalommal birván, mint a ministerium: természetes, hogy a journalistika még kevésbbé hozhatja bonczolás alá azon tényeket, melyek e felülálló hatalom parancsának örve alatt hajtatnak végre.

Minket e nyilatkozat kevésbbé érdekelvén, mint a bécsieket, nem is akarunk arra észrevételekbe mélyebben bocsátkozni; csak egy néhány bécsi lap észrevételét emeljük ki.

A „Vaterland" igy szól: „A sajtótörvény feletti vitatkozás azon kérdés feletti szóváltássá fajult: valjon a követi ház szolgálatkész eszköz legyen-e a kormány kezében? gép-e avagy független férfiakból álló gyülés, mely elvekért küzd, s helytelennek látja minden áron csak engedni?

„A mit a népek kivánnak, mi a szabadságot élő mozditja, élöorganismus az, mely a népek jól felfogott szükségén, történelmi jogain és jogi nézetein alapszik — népképviselet, mely jogos érdekeik hü kifejezője, nem pedig engedelmes kormánygépezet, mely lényeg helyett a formával is beéri. Austria népein egy gépies apparatussal nincs segitve, ez a valódi szabadságot soha sem mozditá elé."

A „Wanderer" igy szól e kérdéshez: „Nem szavai, hanem tette után birálhatjuk meg az embert. Mennyi szépet elmondottak a követek házában a büntető törvény reformja ügyében, s mit tettek? megszavazták a pótczikket.

A „Morning Post" az államministeri elméletre nézve ily megjegyzést tesz:

„Eddig azon nézetben voltunk, hogy alkotmányos államban a törvényhozó hatalomnak három tényezője van, u. m. a korona, a felsőház és alsóház. A kormány, mely mind a koronának, mind a két háznak felelős, képezi a végrehajtó hatalmat, s az szokott történni, hogy ha a kormány a korona bizalmát elveszti, vagy tetemes és tartós összeütközésbe jő a két házzal, vagy egyikkel, akkor más lép helyébe. Schmerling ur nézete szerint azonban a kormány a törvényhozói hatalom harmadik tényezője, a mi az alkotmányos fogalmak fejlödésében meglepő ujdonság."

Legérdekesb nyilatkozat a „Presse"-é. E lap semmi szélsőséggel sem vádolható, s a kormány politikáját mindig kellőleg támogatta, annál fontosabbnak tetszik előttünk azon hang, melylyel e kérdéshez szól. Itt közöljük czikke egy részét a „P. N." forditása szerint:

„Mi várhatunk! Igy végzé Schmerling ur a beszédet, a mi azt teszi: nekünk, ministereknek, mindegy, akár fogadjátok el, a mit a kormány előterjesztett, akár nem, nekünk nincs sajtótörvényre szükségünk, nektek van"!

„Mi várhatunk! Oly öntudatot tanusitanak e szavak, melyek egy mai osztrák ministerhez, ha egy Pitt volna, sem illenének."

„Mi várhatunk! Mintha a népnek várnia kellene, hogy egy minister kormányozni segitni kegyeskedjék."

„Mi várhatunk! Ez nem a ministerek, hanem a népek vigasztaló szava. Nem megmutatták-e Ausztria népei, hogy várhatnak? Nem vártak-e az naptól fogva, mikor egy évtized előtt Schmerling ur tárczáját elveszté, addig, mig ismét visszakapta? s nem várt-e Schmerling ur addig a néppel együtt, azt hiszi-e Schmerling ur, hogy a nép megint várhat? várhat, mig ő maga az ellenzéki padokról fogja követelni, a mi ellen most a ministeri padról küzd? Senki sem várhat addig, mint a népek, mert a népek élete örök, mig ministerei, miként más halandók, jönnek és mennek."

„Mi várhatunk! Azt hiszi államminister ur, jól cselekszik, ha azon állambölcsességet, mely a magyarok jelszava ő ellene, most a birodalmi képviselet ellenében ő maga használja? Ugy tetszik nekünk, hogy az egész birodalomban éppen államminister ur az, a ki legkevésbbé várhat. A nép várja, hogy ő, majd két év előtt a helytartókhoz intézett körlevelében kifejtett programmját keresztül vigye, s mi sokkal jobb véleményben vagyunk felőle, hogysem azt ne hinnök, hogy maga is türelmetlenül várja szava beválthatását, s éppen ő nem várhat többé, ha azt akarja, hogy leghivebb pártolói el ne hagyják."

„Mi várhatunk! Hát államminister ur, mikor e szót egy követi ház ellenében oda vetette, nem gondolta-e meg, hogy a parlamenteknek módukban áll, a ministereket büszke nyugalmukból fölrázni s haladásra birni? Nem tudja e, a mit Montesquieu tanitott, midőn a hü népek kormányainak ajánlá, hogy már éjjel, mig a nép aluszik, készitsék elő azon kivánatok teljesitését, melyeket a nép másnap reggel óhajtani fog?"

„Mi várhatunk! Hogy volna joga éppen Sch. urnak mondani e fenhangzó phrasist? Nem éppen ez államférfiunak, a kiben az osztrák nép oly rendkivüli hizalmat helyzett, s a kinek népszerüsége azon korból datáltatik, midőn a nép várt; — nem éppen ez államférfiunak kellene-e magában a legtöbb ösztönt éreznie, hogy e várakozásnak megfeleljen?

„Mi várhatunk! Van-e joga Schm. urnak ezt mondani? Kinek volna több oka, türelmetlennek lenni, mint neki, a kinek politikai érdekei a legszorosabb kapcsolatban állanak a reichsrath eredményeivel? Kinek van inkább érdekében, hogy a másfél évi parlamenti ülés némi érett gyümölcsöket hagyjon maga után? kinek van inkább érdekében, hogy végre mellözve legyen az a sajtótörvény, a mely kiáltó anachronismus alkotmányos államban? kinek áll inkább érdekében, mint Schm. urnak, hogy a sajtótörvény, melyet hivatalba léptekor igért, életbe lépjen."

„Mi várhatunk! Ezt az államminister ellenei mondhatják, de nem Schm. ur. Ellenei diadalünnepet ülnek, ha a Schm. ministerium meddő marad, Schm. ur csak akkor ülhet dradalünnepet, ha tetteket mutathat fel. Mindenki várhat Ausztriában, csak ö nem, stb."

Ausztria pénzügyei Plener jelentése szerint.

Plener ur a következő három évre, mint olvasóink tudják, a közvetlen adó emelését tárgyazó törvényjavaslatot terjesztett elö; ez alkalommal a birodalmi tanácsban egy beszédet tartott, melyben Ausztria jelen pénzügyeiről kimeritöleg szólott.

A telekadó nagyobbitása ellen — ugymond — azon ellenvetést tették, hogy az adókivetési alap egyenlőtlensége miatt némely helyen az adóemelés az adózók igaztalan tulterheltetését fogja maga után vonni; a mi a termelésre és a lakosság jóllétére egyiránt káros hatással lesz. E baj elháritására az adókataszter átvizsgálása az egyedüli helyes mód. De ennek megtörténtét az adóemeléssel várni nem lehet. Hogy azonban, a mennyire lehetséges, e baj elmellöztessék, az uj törvényjavaslatba azon határozat vétetett fel, hogy ott, hol a tulterhelés esete törvényesen bebizonyittatik, az adó emelése elmarad. Ez esetek megvizsgálásáért a pénzügyi hatóság fönökének elnöklete alatt bizottmányok alakittatnak. E bizottmányokban az adózók is képviselve lesznek; még pedig azon tartományokban, hol a februári pátens értelmében a tartományi gyülések életbe léptek, e képviselök az állandó országgyülési bizottmányok által, a lombard-velenczei királyságban a központi congregatió által fognak választatni. A magyar tartományokban pedig a politikai hatóság fogja öket kinevezni.

A mi azon kérdést illeti: mennyi ideig fog a fölemelt adó életben maradni? — a minister erre ugy felelt, hogy három évig, tehát 1863, 1864 és 1865-ben okvetlenül fen fog tartatni, mert nyilatkozata szerint:

1) Az államkiadás és bevétel közti egyensuly helyreállitása tekintetéből az adóemelésből folyó jövedelemre nemcsak a 63-ik, hanem a következő évekre is szükség van.

2) Mert e három év alatt a valuta helyreállitása miatt az államnak a bank irányábani tartozásából jelentékeny összegeket kell leróni.

3) Mert az adókataszter revisiója 3 év előtt nem fog bevégeztetni, és mindaddig czélszerübb az adózókra nézve is, ha biztosan tudják, mennyi adót fizetnek, és ezt vállalataikban számitásaik alapjául vehetik.

Ez azonban — mondja a minister ur — nem zárja ki, hogy egyes adónemekben, minő a személy- és iparadó, változás ne történjék, és mihelyt e két utóbbi felett a javaslatok készen lesznek és alkotmányos uton törvényerőre emelkednek: a fölemelt adó ezekre nézve eltöröltetik.

A közvetlen adó emeléséből az államjövedelem évenkint előleges számitás szerint 18 millióval fog emelkedni, s ha a többi illetékek és egyéb adónemek emeléséből remélhető összeget is odaszámitjuk, a jövedelem évenkint 33 millióval fog emelkedni. A kormány nevében a minister ama meggyőződését nyilatkoztatta ki, hogy ez adóemelés az állam pénzviszonyaira igen kedvezőleg fog hatni.

Hogy ezt megitélhessék, a birodalom pénzügyeinek jelen állapotát következőleg rajzolta:

„Az 1861-iki adóév igen kedvezötlen volt, melynek oka részben a magyarországi zavarokra háritandó.

Az 1862-iki év már sokkal kedvezőbb, és ennek első tiz hónapja alatt a közvetlen és közvetett adókból 34,050,820 frtal több jött be, mint az 1861-i év első tiz havában.

E többletből a magyar koronatartományokra 23,621,637 frt esik, a nem magyar tartományokra pedig 10,429,183 ft.

A közvetlen adóra: 15.675,281 ft, a közvetettre pedig 18.375,539 ft.

Ez utóbbiból a fogyasztási adóra mintegy 1.105,819 ft, a dohánymonopoliumra pedig 1.661,819 ft esik, a bélyegilleték 998,633 frrtal szaporodott, a törvénykezési illeték 4.763,957 ft, a vámjövedelem 1.500,000 frtal szerepel, s a fenmaradó 500,000 pedig a só-, lotteria- és postajövedelmekre esik.

Ha a magyar tartományokból egyenes adó fejében befolyó 14.482,542 frtnyi jövedelem, ugy szintén törvénykezési illeték fejében 3.560,558 ft, az 1861-ik évi hátralékok utólagos behajtására rovandó is: mégis e tartományokban a közvetlen adó 5.578,537 frtal, a többiekben pedig 9.238,444 frtal szaporodott, mi a forgalom, a termelés és fogyasztás örvendetes emelkedését bizonyitja.

Körülbelül hasonló eredményt lehet az év hátralévő részére is megállapitani.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Ha a bevételek elöleges számitását és az 1862-iki év alatti valóságos bevételeket egybe hasonlitjuk : szintén kedvező lesz az eredmény.

1862-re a deficit elölegesen 99.132,865 forintra számittatott, s most a már eddig tett és még october hóban bekövetkező kiadások szerint, a valóságos deficit csak 74.000,000 frtra megy, mert a jövedelem az elöleges számitásnál 20.000,000 frtal többre megy, s a kiadás pedig 5.000,000 frtal kevesebb, mint az előre számittatott.

E 20 millióra menő jövedelmi szaporodás tisztajövedelem, mely részint a brutto-jövedelem növekedése, részint az egyes kiadások csökkentése által áll elő, névleg kevesebb dohány vásároltatott, mint az elöleges számitva volt.

Mi a kiadások csökkenését illeti, a „pénz- és váltóveszteség“ czim alatt mintegy 3.200,000 frtnyi összeg megtakarittatott.

A 74 milliónyi deficit következőleg fedeztetett :

Az 1860-diki kölcsön-sorsjegyekérti kibocsátási befizetés	2.500,000
második kibocsátás	50.000,000
az angol kölcsön-kötelezvények eladása fejében	8.500,000
más rendelkezés alatti kötelezvények eladása fejében	1.500;000
jelzálogutalványok fejében	10.000,000
urbéri kárpótlás az államjavakért	500,000
a magyar földtehermentesitési alaptőkének adott előleg visszafizetése folytán	2.300,000
összesen :	75.300,000

Ebből az államadósság törlesztésére 1.300,000 forint fordittatott, a többi 74.000,000 frt által a deficit pótoltatott.

Ezenkivül a pénztár ujolag az 1862 ki év kezdetén létező állapotba jött, s igy az 1863-iki évre 22 millió készpénz maradt. (Néhány bravo a centrumban).

Mellékesen megjegyzem, hogy a pénztár kedvező állapotát felhasználva, a 99.800,000 ftra rugó jelzálogi utalványokból a kincstár részére leszámitolás által 5.000,000 ftnyit a forgalomból kivontak, s igy a fenebbi összeg 94.800,000 ftra olvadt le.

Az 1861-ben felvett ugynevezett adókölcsönből, mely 30.000,000-ra megyen, az 1862. dec. 1-jére eső 6 millióra menő visszafizetési részlet az adófizetések alkalmával már nagy részben ki van egyenlitve.

Az eddigi pénzügyi müködés főeredménye abban áll, hogy nemcsak az 1862-iki deficit tökéletesen fedezve van, hanem még 1863-ra 22 millió ftnyi felesleg marad. (Néhány bravo a baloldalon).

Most az 1863-iki közigazgatási évre térek által.

Ez évre, ha a rendkivüli katonai költségeket is beszámitjuk, a kiadás 388.700,000 ftra fog rugni.

Ebből — az inditványba hozott adóemelés egyéb adók és jövedelmek által 330.100,000 frt fedezve van.

A hiány : 50.600,000 frt.

Ebből, ha a bankkal való egyezmény, ugy a mint azt a pénzügyi választmány javaslatba hozta, elfogadtatik, 1863. jan. 1-jével 4.200,000 frt lerovatik.

Tehát marad : 46.400,000.

Ennek fedezésére :

a sorsjegy-kölcsön harmadik kibocsátásának — 92⅘ %-re számitva — eszközlése által bejö 27.750,000

s igy fedzetlen 18.650,000 frt marad, melynek megszerzésére ujolag a kölcsönvételhez kell fordulni.

Minthogy a pénztári készletből, mely 22 millióra megy, ez összeget leróni, pénzügyeink romlásával járna.

Jól tudom — mondá a minister — hogy a következő évekre oly fedezési módhoz, mely által jelenleg 27 millió forintot teremtünk elő, nem nyulhatunk. De reményli, hogy a bankegyezmény folytán a „pénz- és váltóveszteség“ tételénél ismét évenkint legalább 8 millió forint fog megtakaritatni, hogy agioja csökkenvén, az állam kiadásai is csökkenni fognak, e mellett a takarékosság, a javuló adórendszer folytán nemsokára oda jutunk, hogy deficit nem fog jelentkezni. Addig pedig az állam birtokában levő ingatlan javak a fedezésére szükséges pénzösszeg megszerzésénél elegendő segélyt fognak nyujtani.“

Végül ajánlja a bank-egyezmény és az adóemelésre vonatkozó törvényjavaslat elfogadását. (I. T.)

Mocs, oct. 20. 1862.

Mielőtt a haldokló természet őszbecsavarodott fejét nyugalomra hajtaná (mire aztán rendesen be szokott következni a vidéki, jobban mondva falusi levelezők kopár silány korszaka, a pennák interregnuma), hadd konduljon meg még egyszer a mezőségi hirharang is, látom ugy is nagyon ritkán kong. De nem is csoda az, miután itten (a mezőségen) a torony harangja is egy héten csak kétszer kondul meg, kivéve az esetet, midőn valakit

„Szomorun kisér el a kicsiny ajtóig,
Melylyel a világi élet becsukódik“;

vagy midőn égő üszkök körül gyüjti a megrémült népet, mi napjainkban köztünk sem kezd a ritka esetek közé tartozni. S hogy ujból én kongatom meg ez ominosus hirharangot, az igen természetes, mert látom némely „szántóvető“-k csak akkor cserélik fel a villanyelet pennaszárral, midőn a szegény vidéki tudósító pennájából nem éppen inyökre szól az irás. És éppen ennek következtében esik rám közvetlenül a harangazói szerep, pedig szerényen bevallva gyengeségemet : én e tekintetben nem vagyok mester; e tágas és zajos téren sokak előtt kell kalapot emelnem ! . . .

De hagyjuk ezeket s térjünk arra, mi e zátonyos időben, ilyen száraz világban, midőn a politikai s társadalmi élet zsibbadt korszakában tengődünk, minden falusi levelező főtárgya szokott lenni. Minthogy pedig a mezőről már csaknem végkép betakarodtunk, hol következőleg nincs látnivalónk, ha csak a szomjuhozó ugar s szárazba hintett sinlődő mag kinját nem akarjuk szemlélni, tehát menjünk be a csürröskertbe s látogassuk meg a támaszt igénylő és nem igénylő kasakat. A nyár közepén, daczára a folyton tartott szárazságnak, jó reményünket nem egy könnyen engedők el magunktól, annyival is inkább, mert az emberi természet sajátja, éppen a legkedvezőtlenebb körülmények közepette keresni valamit, mihez reménye gyengülő horgonyát akasztbassa. Azonban fájdalom, addig kerestük azt a valamit, „addig szivtuk reménység anyánknak édes emlöit“, mig végre is a való felriaszto tt s mi megtekintve kasainkat, ugy találjuk, hogy azok egyik tetemes részében az üresség ütötte fel boszantó tanyáját. Szerencse, hogy ez nem első, s ugy hisszük, hogy nem is lesz utolsó csalódásunk ! Ha valaha, ugy a közelebbi időkben igazán volt, s meglehet még ezután is lesz alkalmunk jobban-jobban meggyőződni arról, hogy csalódás jár a remény nyomában ! Ezt nekünk az idő elévült leczkévé, szomoru tapasztalássá érlelte már. Éppen ezért hagyjuk a csürröskertet, az üres kasakat, fáradhatlan szorgalmunk e boszantó helyét s vigyük búnkat oda, a hol „a bú megbetegszik, él a kedv.“ . . . Menjünk a pinczébe ! Igaz, hogy most nem minden pinczében találunk bort, mert a tavalyit elköszöntgettük, elsepegtettük jobbra-balra, (minek következtében most „száraz kut a gégénk csapja“) az ideit pedig nem rég szürtük el, de azért csak menjünk be, legalább az elszürtnek édes lassu pezsgése hadd vidámitsa fel lelkünket s ültesse keblünkbe jó reményeit a hosszu és e nedv nélkül unalmas estvéknek. . . Csak mégis jó az Isten ! Megkönnyiti az ő jobb kezét rajtunk akkor, midőn a bal sulyosult vállainkon. Azt nem mondom, hogy sok borunk termett, mert majd valamely „szántóvető“ megbotránkoznék benne ujból s könyörtelenül nekem esnék; és különben is csekély helyen csekély terem, de azt csak mégis kimondom, hogy hordóink mind megteltek s igy leend, mibe megbetegitsük a bút s mi mellett majd a hosszu téli estvéken szép terveket alkossunk. . . .

A kik a mezőséget csak hallomásból ismerik, bizonyosan ugy vélekednek, hogy itt szőlőről, szüretről s következőleg olyan boros pinczéről, melyben az idevaló hegyekről szivárgott a kedvderitő nedv, nem igen lehet beszélni. De ellenkezőleg áll a dolog valósága; s éppen ezért szükségesnek tartom erről bővebben szólva egy kissé e tekintetben is megismertetni a mezőséget a távol vidékekkel. A mezőségen, összevetve e vidéket más bortermő vidékkel, például a Küküllő mellékével, nagyon kevés szőlőhegy van, s a mi kevés van, annak is legnagyobb része, kivételesen csaknem mindenütt a nagyobb földbirtokosok tulajdona. Igen, mert a népben nagyon kevés a vállalkozó szellem. Ő apjánál nem akar tovább lépni. Ha apja nem bántotta a hegyet, minek bántsa ő? gondolja magában. Ő miatta bizony csendesen nyugodjék, mint ezelőtt száz évvel! E megrögzött hit, vagyis inkább kegyeletes puhaság teszi tétlenné a mezőség igen sok s bortermelésre igen alkalmas fekvésü hegyeit és még egy igen közönséges ok, mit alább emlitendek. Hogy a mezőségi, kapa alá vett kevés hegyek igen jó bort adnak, az elvitázhatlan. Milyenségre nézve nemcsak párhuzamban állhatnak a küküllőmelléki borokkal, hanem czukrosságra azok közül nem egy hegy levét mulják jóval felül, mert a mezőségi bor magyarosan mondva „édes kedvü.“ A szőlő, természetesen ide értve a földnemek minőségét és elegyülését, a meleg tájat kedveli. Már pedig az bizonyos, hogy a mezőség e tekintetben is nemcsak párhuzamba tehető hazánk (Erdély) akár melyik vidékével, de csaknem akármelyiknél melegebb éghajlatu. A mi végre a mennyiséget illeti : e részben is bátran kimondhatjuk az egyarányuságot, miről éppen az idén is volt alkalmunk meggyőződni. S csodálatos, hogy még is a mezőségen a bortermelés, általában véve, nagyon el van hanyagolva? Nem csodálatos! Csodálatos akkor lenne, mikor a mezőséget szorgalmasabb s a mi fő a dologban, orránál tovább látó nép lakná, a mely minden bizonynyal kapát fogna adni s munkája után megadóztatná e kopár, tétlenségben heverő hegyeket. De mit tesz az idevaló nép? Kivéve az itt is kivcendőket, télben elteszi fejét, s nyáron át alig szakaszthat annyicska időt, hogy kevés kukoriczája között lehandabandázza a buja gyomot. Igy aztán kevés reményünk lehet ahoz, a mi különben nagyon ohajtandó lenne, hogy a bor nálunk kereskedelmi czikké váljék. A nép részéről kimondtuk, hogy miért, a nagyobb földbirtokosok pedig sokkal inkább el vannak foglalva a gabonatermeléssel. Részükről elég, ha annyi bort termeszthetnek, a mennyit házi szükségök igénybe vesz.

Végül, mielőtt a hirharangot bekonditanók, emlitsünk meg még egy szomoru esetet is. Folyó hó 8-án este, M.-Kályánban, szándéklott gyujtás következtében a Zeyk ház leégett. Ugy látszik, hogy a gonosz gyujtogatónak czélja volt a gyujtást első álomban és ugy intézni, hogy a bennlakó tisztes uri család kimenekülhetése is lehetetlenné tétessék. De szerencsére még ébren voltak és igy még jókorán kimenekülhettek. Mindamellett is tetemes kár esett, különösen a kihordás közben és a nagy melegség által megrongált értékes házi butorokban. Tudomásom szerint a tettes még nem került ki. Legvégül s kitérésképp fölemlitve, e falut egészen román ajku népség lakja, még pedig olyan, hogy ha a román népet akarnám jellemezni, s mint napjainkban sok ujtudós népjellemfestők tesznek, egy és éppen e helység lakói jellemének ismeretét tenném tudományos jellemrajzom alapjául : kétségkivül sok Papiu Ilarianu ragadna legalább is toll-fegyvert ellenem. De mint hogy ezt nem teendem sem most sem ezután, tehát békében marad mind Papiu ur, mind szerkesztő ur, mind pedig néha napi levelezője. V.

Pürkerez, october 15-kén 1862.

October havának is felét eltöltök az ur jó voltából; ez is mind legnagyobb hévséggel tarta, de sokaknak bánatot és jajt is okozott ez környékünkben a tüz miatt. E hó elején Szász-Hermannban tizenhat gazda életszere és minden évi takarmánya leve a tüz martaléka; azt követte

TÁRCZA.

AZ

ÉSZAKI FÜNY.

(Folytatás.)

Bocsáss meg oh leves, hogy szépirodalmunk terére kerekitettelek, midőn regényirodalmunk hőse szakácskönyven töri fejét, miért ne volna szabad nekünk a levesről beszélni? Szeretlek én téged drága leves, ámbár olyan vagy az ételek közt, mint a méhek közt a dolgozó méh. Nem lehet meghatározni nemedet. Hig vagy, még sem vagy ital, étel vagy s még sem rágnak. Szeretlek mégis mikor senki sem lát, de mindig gyülöltelek, ha boldog ifju koromban szép hölgy mellett kelle veled kinlódnom. Ha a romaiak a tojáson kezdik az ebédet s az almán végzik, és ha mi a levesen kezdjük s a fagylalton végezzük, mindkettőnek megvoltak s vannak nehézségei. A tojás szép evése ellen kilencz akadály volt, a levest — azt hinné az ember — nem is lehetne szépen enni; meg kell azonban adnunk, hogy ezt Izidora annyi kellemmel exequalta, mint valamely szép kis kanári madár az italt.

A mint a levesen átestek, mindjárt kezdett felélénkülni a társaság. Rináld mosolyogva inte Gáborra s titkon tekintett madam Rossi Cordula felé, figyelmeztetve ez által Gábort, hogy a meglehetősen elhizott nevelőnőre valamely malheur várakozik.

Azon perczben apród érkezett be az uj fogással, Rináld intésére a tálat egyenest a nevelőnő elébe tartá :

— Ah puh! Um Gottes willen! sikolta madame Rossi Cordula s hanyatt ájult a székre.

— Ah a rákok, kiálta megütközve, kilobbanva s mégis nevetését alig tarthatva Izidora, mialatt gyorsan ugrott fel s illatos vizet sietett a madame orra alá tartani.

Rináld teljes lelkéből kaczagott.

— A madamnak — szólt végre — minden évben egyszer át kell mennie e megpróbáltatáson. Soha meg nem szokja azt a jó csemegét, s ha véletlenül pillantja meg a vörös rákokat, mindig elájul.

— Méltóságos ur — szólt magához jöve Cordula — ezen undoritó vizibogarak miatt kell elhagynom ezen uri házat.

— Ne haragudjék kedves madame — szólt Izidora — soha sem fogja többé megkisérteni atyám ezen játékot. Ugy-e kedves atyám nem fogod?

— Ez a harmadik kisérlet, de látom, hogy a madame kigyógyithatlan. Felfogadom, hogy ezután mindig előre értesitem a rákok megjelenéséről.

A nevelőnő hamar kibékült és Izidora szabadon engedhette a derültség vonásait kifejleni azon kedves arczokon, melyeket az ég mosolygásra látszott teremteni.

Szép szőke gyermek volt ő, azon kerek római arczczal, melyeket e nemzet hátrahagyott szobrain bámulhatunk. Élénk s ragyogó világos kék szeméhez igen jól illett kilobbanni szerető arcza s czukros ajkának élénk pirossága, mely közül a nevetés közt a legfehérebb fogsor villámlott ki.

A mint e derült kedves arczczal elhagyni szándékozott a nevelőnőt s indult visszasuhogni helye felé, egy oly édes, oly forró tekintetet vetett Gáborra, hogy fiatalunk szive szinte kipattant miána. És midőn a széket kifordità s béhelyezkedés közben puha válla gyöngéden érinté Gábor vállait, az elbájolt ifju egész lényében megrázkódott. És mind ez oly ujszerü, oly édes élvezet volt. Még a köntös uszályának s az akkor divatos abroncsnak gyönge érintése is, melyet fiatalunk lábain tartóson érezhete, a mint a szép Izidora ott mellette ült, még ez is a kéjérzet tartós zsibongását kelté fel Gábor lényében. Minden kedves lett elötte, a mi Izidorával valami összeköttetésben állott, még a lég is fölségesebb, üditőbb volt az ő kedves körében.

Mialatt Rináld részint Spottal, részint a nevelőnővel, vagy a kis Frigyessel beszélgetett, Gábor alkalmat nyert Izidorával nyájas társalgásba vegyülni, melybe később az egész családias vendégsereg résztvett, csak Spott vala mogorva és hallgatag.

Étel után a salonba mentek. Akkor tájban már a salonok légkörében is kezdett a szivarfüst otthonos lenni. Rináld Spottal egy szöglet asztalnál kávé közben schackozni kezdettek, mig Gábor Izidorával a zongoradarabokat vizsgálgatta s tette meg többekre azok közül szakavatott észrevételeit, közbeközbe ugy fogyasztgatván fekete kávéját, hogy szinte semmit sem tudott arról mit cselekszik, annyira el volt lelke foglalva Izidorával.

A zenedarabok közt végre valamely szép irás példány vonta magára Gábor figyelmét, melynek egy lapján egészen ismeretlen betüket pillanta meg.

— Mily ismeretlen betük ezek, jegyzé meg.

— Ismeretlenek? szólt Izidora. Azon bámulók, holott ez ös székely betüket csak is a Zováthy nemzetség családi levelei őrizték meg. Ön nem látta még atyáink levéltárát. Két okmány van a székelyek által használt régi scytha betükkel, melyekből Spott ur az egész A B C-t összeállitá.

— Ez igen fontos felfedezés — szólt Gábor. — Megengedi kedves Izidora, hogy e betüket tárczámba jegyezzem?

— Több példányban leirtam ezt azon előpéldány után. Im éppen itt van egy, ha elfogadja tőlem.

— Kétszeresen kedves lesz előttem — szólt Gábor — s szeretetteljes köszönő pillantást vetve a lánykára, látható melegséggel rejté a levelkét szive fölé.

Nem sokára búcsuzni akart Gábor, azonban a ház ura kijelenté, hogy szekerének kerekét valaki ellopta s nem hiszi, hogy vacsora utánig elő lehessen teremteni, ámbár nagyon foly a nyomozás felette. Persze minden birói közbejövetel nélkül.

— Vigasztalja magát kedves rokonunk azzal — szólt mosolyogva Izidora — hogy e pompás májusi nap ugy is melegen süt, s az utazás sokkal kedvesebb hüs estvén csöndes holdvilágnál.

Zováthy Gáborra kedvesen hatott ezen szivélyes marasztás, hisz örömest lett volna ő a bájoló Izidora körében akár a végitélet napjáig.

(Folytatjuk.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

negyed napján Bodolán mltgos Béldi István ur igen derék csüre teletakarmánynyal együtt leégett. Nem volt biztositva. Ugyanezt harmadnapján követte csöndes falvánkban egy bolt kigyuladása éjjeli 2 órakor. Ez belül gyult meg, de szorgalmas gazdáink észrevevén, s a csöndes idő is kedvezvén, hamar megoltatott; kevés kártörténvén azt is fizetik, mivel egy év óta biztositva volt ezer ötszáz osztrák forintig. Igy a tulajdonos zsidónak semmi kára, sőt ijedsége se nagy, mivel nem lakott azon fedél alatt sem ő sem más senki, de jaj lett volna falvánk egy részének, ha jókor észre nem vették volna, azért is, mivel itt az egész községben három élet van biztositva, az egyik a falus biróé, a másik egy per által nyert életszer, a harmadik, a jó isten tudja hogy meggyult szerencsétlen bolt. Akár hogy gyult, fizetik *). Oh szent czél, mennyi embert megmentessz a koldulástól, a kik járulnak hozzád biztositás végett; én az egykori királylyal irtoztató jajt kivánok mind azokra, kik igazságtalanul, ezen szent és megbecsülhetlen boldogitó intézet tőkepénzéből csak egy fillért is el kivánnak. Emberek, kik szeretitek a mitek van, szeressétek azt biztositani is; mert ebben a rosz világban igen sok tüzeset fordul elé. Éppen most kezdettek megnyilni az ég csatornái, áztatja a rég szomjuhozó földeinket és épületeinket. Mennyit kértük az ég urától három hó elteltével; azért szükség, hogy én is ünnepet üljek a rég várt kedves esőnek.

October hó 16 s 17 között éjjeli 2 órakor földingás volt észrevehető két rázkodással.

L. Bitai Sándor.

Zilah, october 18. 1862.

Mielőtt e város apró eseményei leirásához fognék, nem mulaszthatom el — bárkésön — megczáfolni ezelőtt mintegy hóval „egy utazó“ aláirással költ levél azon állitását, hogy Zilah nincs kellőleg tisztázva. Mondhatom, még pedig részrehajlás nélkül, mert én is utazó vagyok, hogy soha hasonló kis várost tisztábbat, rendezettebbet nem láttam, mint éppen az „egy utazó“ által megrótt Zilah. Menynyivel jogosabban megtámadhatta volna (ha már csakugyan vagdalózni akart), azt, a ki nemcsak a kolozsvár-zilahi nagyutat (mit — közbe szólva — a kormányzó Szilágyban léte alkalmával villám gyorsasággal vágatott, töltetett stb. s melyet azóta dolgoztatás nélkül hagyott), hanem a rendes régi utat, hidakat annyira elhanyagolja, hogy az utazó egyetlen lépést nem tehet nyaka s lába koczkáztatása nélkül.

Pár napot a szüret kedveért itt töltöttem. A gazdák, kik tavaly a gyönge s kevés termés miatt büsultak, most ugyan ez állapotban szenvednek a sok szőllő miatt; nincs edényök hová tenni. Soha nagyobb ternot nem nyert ember, mint azon borkereskedők, kik most jól ellátva magokat hordókkal, ide jöttek bort beszedni; vedrét 25—30 krajczáron vehetik.

Terménykiállitás is volt. A gazdasági egylet megbizottai báró Huszár Sándor és Nagy János megelégedésöket nyilvániták a valóban szép terményekért.

A vizszüke tetőpontját érte el e városban; óra járásnyira elmennek egy-két kanta vizért; s ez annál borzasztóbb, mivel nagyon fenyegetik e várost a felgyujtással, mire gyakran tettek is kisérleteket. A tüztöli félelem miatt az utczán való dohányzás is be van tiltva. X.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Kolozsvári terménytárlat. A gazdasági egyesület, terménytárlatát, melynek helyisége a városi redoutte terem, megnyitja november 1-jén délelőtt 10 órakor, és nyitva leend november 1, 2, 3 és 5-ik napjain délelőtt 10 órától kezdve, délután 4 óráig. November 5-én a biráló bizottságok müködése ideje alatt a tárlat zárva marad. November 6-án délelőtt 10 órakor a jutalomdijak kihirdetése és kiosztása után a bizottmány a tárlatot berekeszti, és a tárlat javára benhagyott tárgyak kisorsoltatnak. A jutalomdijak állanak ezüst és bronz érmekből és dicsérő oklevelekből. A bementi jegy ára 10 kr., egy sorsjegy ára hasonlólag 10 kr. o. é. Jegyek kaphatók ifj. Tauffer Ferencz és Demjén László urak kereskedésében és a pénztárnál. A mi felől midőn a t. gazdasági közönséget értesitjük egyszersmind a kiállitásra szánt termesztmények sietős behüldésére figyelmeztetjük. Kolozsvártt, october 26-án 1862.

A kiállitás rendező bizottsága.

— Gazdasági egyesület. A gazdasági egyesületnek őszi, ez évben november 4-én délelőtt 10 órakor a városi tanácsteremben tartandó közgyülésének tárgyai: 1) elnöki megnyitó beszéd, 2) titoknoki jelentés, 3) rövid pénztári jelentés, 4) egyes inditványok. Nagy János, titoknok.

— Muzeum-egyletünk igazgató választmánya csütörtökön folyó hó 23-kán rendkivüli ülést tartott, a melyben legelébb is a titkár jelentést tett az Eszterházy-féle éremgyüjtemény átvétele és elhozatala végett Bécsbe tett utjáról és bemutatta az átvett és magával elhozott gyüjtemény átnézetét, a mely egyszersmind átadási ellennyugta is, és a melyből kitünik, hogy a főleg magyar és erdélyi érmekből álló 3779 darabból álló gyüjtemény csaknem a két haza történelmének egyidejü holt ugyan, de még sem néma tanukból összeállitott vázlata. A titkár e jelentéséből a választmány örvendetes tudásul vette, hogy e rég várt kincs már köztünk van és muzeumunkat fogja diszitni. Egyuttal a fels. kir. fökormányszék utján gróf Eszterházy László eredeti alapitó levele is lecikkezett, a mely az idei közgyülés elébe fog terjesztetni. A többi tárgyalások részint gazdasági belügyek körül forogtak, részint a közgyülési előmunkálatokat tárgyazták, és ez utóbbiakra nézve bizottság neveztetett ki, a melynek tiszte lesz a közgyülés eleibe terjesztendő számadások és javaslatok, valamint a jövő 1863 évre szóló költségvetést és a közgyülés tárgysorozatát kidolgozni, és készen terjeszteni jóváhagyás végett a november 5-kén tartandó választmányi rendes ülés elébe. Az ülésben gróf Mikó Imre ő nmltga elnökölt.

*) Kérdés? Szerk.

— A „P. Lloyd“ irja: Ő Felsége e hó 24-én ugy az erdélyi szászok mint a románok petitiójára határozott, s az illető okmányok közvetlenül nyilvánosságra adatnak. A mint tudva van, a szász egyetem nemcsak kérte egy országgyülési szabályzat kibocsátását Erdélyre, hanem egyidejüleg annak alaptervét is felküldé; az erdélyi kormányszék részéről ez eljárás olyannak tekintetett, mely az universitás illetőségén kivül esik. A mint azonban a „Presse“ tudni akarja, a mostani ellátásnál abba bebocsátkoztak s azon igéret tétetett, hogy ezen tervezés az országgyülés összeállitása körüli tárgyalásoknál közelebbről tekintetbe lesz véve. Végül a nemzeti egyetem egyszersmind értesittetik ő Felsége legmagasabb megelégedéséről azon tevékeny büségért, melyet minden időben és viszonyok közt kitüntetett s különösen azon loyalis határozottságért, melylyel ez a februári alkotmány alapján megállott.

— Megjelent s beküldetett „Az erdélyi muzeum évkönyvei Második kötet 1-ső füzet, szerkesztette Brassai Samu erd. muz. h. igazgató. Bolti ára 80 kr. Tartalma: 1) A kolozsvári ötvös czéh szabályai 1473 Fináli Henrichtől. 2) A székely kronika ügyéről Szabó Károlytól. 3) A kolozsvári s szomszéd határokon termő növények névsora Landoz Jánostól. 4) Kolozsvártól Batrinaig s vissza, földtani rajz Kócsi Károlytól. 5) Ötvös Ágoston emléke Veszely Károlytól. 6) Erdély madarainak jegyzéke gr. Lázár Kálmántól. 7) Az exact tudományok követelései a filosofia irányában Brassai Sámueltől. A füzet uj garmond betükkel van nyomva s igen csinos kiállitásu, mely összesen 80 két hasábos nagy negyedrét lapra terjed.

— Megjelent Sáros-patakon, s hozzánk beküldetett a következő polemikus irat: „Válasz Brassai ismeretyujére, irta Szemere Miklós“ 1862. E vitára Salamon Ferencznek azon állitása adott okot, miszerint „az iró oly hasonló müvéhez, a minő csak két tárgy lehet.“ Ezzel szemben Szász Károly és Szemere Miklós azt állitják, hogy „az iró gyakran oly különböző müvétől, mint csak két tárgy lehet.“ Brassai a „Sz. Figyelő“-ben Salamon mellé állva keményen neki megy Szemerének, Szemere megfelel, azonban Arany János a „Sz. Figyelő“ szerkesztője a megtámadott feleletét nem adta ki azon okból, hogy igen goromba, s kivánta, hogy szelidebben vitatkozzék Szemere. Ez utóbbi azt állitva, hogy Brassaihoz hasonló hangon ir, nem változtatott válaszán, s minthogy az emlitett lapban ki nem jött, most önállólag adta ki. A válasz elég csipös, de sok ismerettel van irva, a tér is haladatos, mert részünkről is azt hiszszük, hogy az iró akkor kezd classikus lenni, midőn vetkezi le a subjectivitást és általános szempontokra emelkedik akár a tudomány, akár az aesthetika körében. Minthogy azonban mindkét nézet mellett lehet argumentalni, ugy hiszszük, hogy e polemia itt nem végződik.

— Doppler Ferencz „Vanda“ czimü dalmüveért a bécsi operabáztól 3000 frt tiszteletdijjal jutalmaztatott egyszer mindenkorra.

— A Szuez-csatorna körüli munkálatok élénken folynak s most ujabb lendületet nyernek azáltal, hogy a munkások száma az eddigi 23,000-ről 40,000-re emeltetik. A legtöbb nehézség már le van küzdve, az akadályok nagyobbrészt elháritva. Az El Guîr nevü dombsor, melyből 3,900,000 kilometernyi tért kell átvágni, már nemsokára teljesen át lesz metszve, a mennyiben csak 400,000 kilometer van még hátra. Reménylik, hogy a középtenger még e hóban össze fog kapcsoltatni a Timsak tóval.

POLITIKAI HIREK.

ANGOLORSZÁG. London, oct. 19. A „Times“ a franczia politika ujabb fordulatáról szólván, mérséklet- és türelemre inti az olaszokat. Ha a francziák el vannak határozva Romában maradni, ugy Romában kell maradniok. Az olaszok nem kergethetik ki őket, s ha kikergethetnék, csak a lenne a következménye, hogy Francziaországot örökre elidegenitnék maguktól. Franczia fegyverekre szüksége volt Olaszországnak és ismét szüksége leend. Egy ily szövetségest ovakodnunk kell ellenségünkké tenni. Mindaz, a mit Olaszország, a mit Anglia tehetett, hogy Napoleont Róma felhagyására birja, megtörtént; az igaz, hogy mostanra eredmény nélkül. De reménylenünk kell, hogy kevés hónap változást fog hozni s Anglia bizonyára semmi békés eszközt nem fog megkisérletlenül hagyni Olaszország javára. De mig a császár uj szeszélye el nem mulik, a turini kormánynak meg kell elégedni azzal, hogy nyugodt állhatatosságát megtartsa, mely eddig oly jól illett hozzá. Sokkal jobb azt mutatni, mintha Drouin de Lhuys ur kinevezésének semmi jelentősége nem volna, mintsem neheztelés nyilvánitása által erősitni a clericalis pártot Francziaországban s okot adni Francziaországnak, hogy hálátlanságért panaszkodjék.

FRANCZIAORSZÁG. Páris, oct. 20. Drouin de Lhuys táviratilag érintett körirata egész terjedelmében igy hangzik: „Uram! Midőn azon állást, melyre a császár bizalma hivott, elfoglalom, szükségesnek tartom nehány szóban tudatni önnel, mily szellemben fogadtam el a reám bizott hivatást. A római kérdés régibb ügyirataira visszatérnem lehetetlen. Azonban ő felsége elődömhöz intézett levelében közelebbről is kifejtette nézeteit. E levél oly hitelességgel és tekintélyyel tükrözi vissza a császár nézeteit, hogy azokat a commentar csak gyengitné, s nem tehetek jobbat, minthogy arra egyszerüen hivatkozom. Azon 13 évi időszak alatt, mely óta e kérdés fölmerült, a császár egyetlen feladata volt, az egymással szemben álló nagy érdekek kiegyeztetése és minél komolyabb alakot öltött a viszálkodás, annál szükségesebbnek tartotta a császár, hogy kormánya annak mellőzésén müködjék, a nélkül azonban, hogy a határozataira nézve irányadó elveket megváltoztatná vagy feláldozná. Ezen nagy bölcseségü és pártatlan politika változatlan marad. A római kérdés összefüggésben van a vallás és politika legmagasztosabb érdekeivel, s azon nehézségek megvizsgálásánál, melyek e kérdést környezik, legfőbb kötelességének tartja a császár, részéről óvást tenni minden ellen, mi elhamarkodásnak, vagy a kitüzött vonaltól eltérésnek volna tekinthető. Ez azon nézpont, melyre magamat a külügyek vezetésénél helyeztem. Azt hiszem, e tekintetben részletesebb vitatkozás sokba bocsátkoznom felesleges. A császár kormánya eddigi elveihez hiven, minden igyekezetét a kibékülés előidézésére fordítandja, s e feladatának nehézségeit teljesen ismervén, törekvéseiben magát visszariasztatni nem engedi.

Fogadja sat. Drouin de Lhuys.“

Párisi lapok, az egy „France“ kivételével, meglehetős közönynyel nyilatkoznak a közlött okmányról. Az „Opinion Nationale“ elfeledi a május 20-iki levél következtében tett békeajánlatok visszautasitását s a legmélyebb lelki nyugalommal várja a pápánál teendő uj kisérlet eredményét; ajánlván Olaszországnak, hogy az alatt, mellőzve a diplomatiai alkudozásokat, forditsa egész figyelmét a kormányzat rendezésére s a nemzeti vagyon értékesitésére. A „Temps“ teljességgel nincs felvilágositva a körirat által. Ha Drouin de Lhuys politikájának éppen ugy a császár levele szolgál alapjául, a mint szolgált Thouvenel politikájának: ugy hát semmi sem változott, egy ministerrel van több s egy ministerrel kevesebb. A „J. de Debats“ legjobban teszi, ha a külügyminister ur példáját követve, nem kisérli meg, magyarázni a köriratot. Megmagyarázzák s megismertetendik horderejét a bekövetkező tények. A „Constitutionnel“ előre megmondotta, hogy a császári politika nem változott; hanem rendületlenül ragaszkodva a valláshoz és a polgárisodás elveihez, halad előre. A „Patrie“ tökéletesen világosnak látja a helyzetet. A Rómában tett két sikertelen kisérlet nem idézett elő sem elcsüggedést, sem türelmetlenséget. A császár ismét hozzá fog az Olaszország jogainak és a pápaság érdekeinek kiegyenlitésére kezdett munkához azon reménynyel, hogy azt befejezendi. S mindaddig, mig e remény teljesen meg nem hiusul, müködni fog annak valósitásán a nélkül, hogy engedne a nyomásnak s a kijelelt utat elhagyná. A „Patrie“ meg van győződve, hogy a reactionak nem sikerülend, megrenditeni azon épületet, melynek alapját Francziaország tette le Solferinonál. El fog érkezni a nap, melyen az épület koronája kész leend, mert Francziaország eszélyes megoldás által készíti azt elő. A „France“ egészen más hangon beszél. Ő bizonyos volt benne, hogy a császár Lavalette eredménytelen müködésének daczára, nem dobhatja oda Rómát sem Piemont nagyravágyásának, sem a forradalomnak, sem Angolország cselszövényeinek. Bizonyos volt, hogy az előgördülő akadályok daczára sem mond le azon munkáról, melyet annyi év óta oly rendithetlen kitartással folytat, s hogy czélja: kibékitni a pápaság jogait korunk szabadelvü szellemével, Rómát Olaszországgal, a fejedelem főpap függetlenségét a félsziget lakosságának törvényes vágyaival. Az esemény igazolta, hogy nem csalódott.

OLASZORSZÁG. Turin, oct. 25. A király fogadta a római küldöttséget, mely Pia herczegnőnek a nászajándékot vitte. A felirat biztositja a királyt a rómaiak erélyéről Olaszország jogainak kivivásában.

Az olasz sajtó a franczia ministerváltozás első hirére a csüggedés és elkeseredés szavait hallatta. A hivatalos „Monarchia Nazionale“ szerencsétlenségnek mondja, hogy a franczia kabinetből Thouvenel, Olaszország legmelegebb barátja kilépett. Egy ily ünnepélyes perczben mulaszthatlan kötelesség volna népnek és kormánynak összetartani a veszély elháritására. A „Diritto“ gunyolja a ministeri közlöny ezen kétségbeesését; hogy a kik tegnap ugy felfuvalkodtak, ma már reszketnek s a félelem veritékét izzadják kinokban. A „Perseveranza“ azt hiszi, hogy egy 22 millió lélekből álló nemzetnek nem szükség sorsát a távirósodronyokról ellesnie. Az olasz nép hazaszeretete s mérséklete ismét uj kemény kisérleteknek lesz kitéve, s mindenekelőtt saját erejére kell hogy támaszkodjék. Az nem szabad, hogy egy nép, politikai létezésének tényezőit idegen uralkodók nagylelküségében keresse. Napoleon nem tarthatja sokáig fenn az uj helyzetet. A szent szövetség és a pápaság theocratiájának politikája eszeveszettség s erkölcsi öngyilkolás, melynek a legnagyobb anyagi veszteségek lesznek elkerülhetlen következményei.

Ujabb keltü lapok azonban kedvezőbb szinben látják a dolgot. A császár csak időt akar nyerni, de a Rómába vezető utat Olaszország előtt elzárni nem szándékszik.

Az „Ost. D. P.“-nak irják, hogy a közelebbi ministertanácsban a következő figyelemreméltó jelenet történt. A ministerek kifejtették nézeteiket a Párisban történt ministerváltozás felett s Durando külügyminister erélyes fellépést tanácsolt még azon esetre is, ha Francziaországgal teljes szakadásra kerülne a dolog. Ratazzi azt javasolta, hogy legyenek türelemmel s egész nyugalomban munkálkodjanak az ország szervezésén, s némely közigazgatási hiányok orvoslásán. Ekkor a király, ki az ülésben elnökölt, s e pillanatig egy szót sem szólott, ingerülten felugrott, s öklével az asztalra ütve igy szólott: „Megsokaltam már a diplomatizálást; tudom, hogy mi történik a nápolyi tartományokban. Én a római kérdés megoldását akarom, vagy háborut Ausztriával.“ Ratazzi mosolygott, de egyik minister sem viszonzott rá egy szót sem. A ministertanács eredmény nélkül oszlott el. Victor Emanuel annyira fel volt indulva, hogy az eléje terjesztett rendeleteket nem akarta aláirni.

Garibaldi egészségi állapotát nehány nap előtt aggasztónak irták. Most azonban egy oct. 23-i távirat szerint Varignanoból Spezziába települt át s egészsége általában javulást mutat. A tábornok emlékiratainak megirásával foglalkozik. Megkisértették ugyan lebeszélni a közbocsánat elleni tiltakozásának közrebocsátásáról, de sikertelenül, mert a tiltakozás legközelebb meg fog jelenni Turinban, Párisban és Londonban egyszerre. Egy genuai küldöttségnek, mely részvétnyilvánitni volt nála, többek közt e szavakat mondotta: „Istenemre még nem vagyok meghalva.“ Más alkalommal keserüen panaszolta a kormány általi megcsalatását. „Hogy Ricasoli irányában, mondá, diplomatiai fogásokat használtak, azt értem; ő államférfi volt s tudott vigyázni magára. De hogy velem igy bántak, a ki egy szegény tengerész vagyok kétszinüség nélkül, ezt nem tudom megfogni.“ Midőn azt a hirt olvasta, hogy a kegyelem neki nagy örömet okozott, igy kiálta fel: „Hazugság! merő hazugság!“ — Ugylátszik oly körülmények jöttek közbe, hogy Garibaldi most már nem is gondol Amerikára. Ellenben valószinü, hogy felgyógyulása után Angolországba utazik.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Képzelni lehet, hogy a turini kormány mindent elkövetend, hogy Garibaldit e szándékáról leverje, a tábornok azonban csak erőszakkal lesz visszatartható.

Róma, oct. 15. Ezelőtt három nappal franczia csendés rendőrök jelentek meg a világi kormányszék nyomdájában s rövid kutatás után találtak, a mit kerestek, 2500 kész kinyomott példány bourbon kiáltványt. A kiáltvány a tuláradozó érzelmi ékesszólás minden szóvirágaival rakva volt s czélja a reactio párthiveit Siciliában eldöntő harczra tüzelni. Minden példány homlokzatán ott állott II. Ferencz czimere. Az eredeti bélyeget megtalálták, s a sajtóval és kész példányokkal együtt elvitték. A nyomozás alkalmával kitünt, hogy a nyomda kiadó hivatala 3000 példányt már elküldött, és hogy a kiáltvány szerzője Fortini apát, a ki 14 nap óta a bourbonsta érdekben müködő „Il vero amico" czimü kis lapot adja ki.

NÉMETORSZÁG. Berlin, oct. 21. A király e hó 18-án több küldöttséget fogadott, melyek illető kerületeik részéről loyalitási felirat átadásával voltak megbizva. Ő felsége ez alkalommal következőleg nyilatkozott: „Uraim! Köszönetet mondok önöknek azon érzelmekért, melyeket előttem kifejeztek; jól tudom, hogy azon tanok, melyeket önök jogosan zavart elmék szüleményeinek neveztek, a nemzet nagy részénél viszhangra nem találtak. Azon szavakra utalom önöket általánosságban, melyeket a hozzám jelenleg számosan érkező küldöttségekhez intéztem, melyek előttem hasonló érzelmeket nyilvánitottak; reménylem, hogy e szavak naponkint több elismeréssel fognak találkozni, s hogy önök mindent elkövetnek azoknak általános elterjesztésére. A sajnálatraméltó viszály oka a hadsereg szervezésében rejlik, a mely pedig sok év folytán szerzett meggyőződésem szerint az ország javára szükséges, és a mely a népnek jelentékeny könnyebbséget biztosit. Ehez járul az ország kedvező pénzügyi helyzete, mely lehetségessé teszi, hogy a kormány évenkint 3 millió pótadóról lemondhasson, és hogy a hadsereg ujraszervezése, adófelemelés nélkül, csupán a jövedelmi fölösleg felhasználásával keresztülvihető legyen. Ohajtom, hogy önök e viszonyt általánosan megismerkedtetni igyekezzenek, s ezáltal engem kötelességeim teljesitésében segitsenek. Az én szavaimat gyakran félreértették, s különösen a sajtó gyakran félremagyarázta. Remélem, hogy a számos küldöttség megjelenése előjel lesz arra, hogy a közvélemény hangulata változik. Önök a mai napot választották érzületeik nyilvánitására. Örvendek azon; háromszoros jelentőséggel bir ez előttem; azon csata miatt, melynek emlékéhez öröm és gyász csatolvák — továbbá fiam és végre magam miatt, mert ezen nap életemnek reám és az országra nézve egyiránt fontos időszakát képviseli. Távozni készülvén, még hozzátevé a király: „Vajha azon amen, melyet egy év előtt e szavakra „Tied vagyunk, veled tartunk" kiáltottak, most és mindenkor, önök és minden alattvaló szivében viszhangozzék." Oct. 21-én a király ismét 5 küldöttséget fogadott.

A „Kreuzztg." alaptalannak nyilvánitja a hirt, mely szerint az országgyülés mart. 1-re fogna összehivatni; s azt hiszi, hogy szokás szerint januarius közepe felé gyül össze.

GÖRÖGORSZÁG. Corfu, oct. 23. Missolunghiban, Acarnaniában, Patrasban, Elisben, Messeniában zavargások történtek. A vámhivatalokat, pénztárakat és börtönöket katonaság őrzi. A mai gözössel várják az ideiglenes kormányzatra vonatkozó kiáltványokat.

Egy triesti, oct. 24 ki távirat szerint Görögországban, biztos hirek szerint, az egész országra nézve ideiglenes kormány alakult; nemzeti congressus lesz egybehivandó. Athéne csendes.

AMERIKA. Uj York, oct. 11. Perrysvillenél Kentuckyban e hó 9-kén véres csata volt Bragg és Buell között. Az egyesületiek vesztesége 2000 ember. A déliek megverettek és üldöztetnek. Morgan Frankfortnál megveretett. A déliek Lexingtont kiüritettek s az egyesületi csapatok által üldöztetnek. Mercesburgot és Chambersburgot Pennsylvaniában három ezer különszövetkezett szállotta meg. Az egyesületi kormány a négertelepitési tervvel felhagyott. A különszövetkezettek congressusának javaslata feljogositja a kincstár titkárát, hogy gyapotot vásároljon, vagy bizonyos árszabás mellett lefoglaljon s ügynökeket küldjön Európába a gyapot eladás véget; javaslatba hozatik egyszersmind a gyapotkiviteli tilalom felfüggesztése. M'Clellan főhadiszállása Harpers-Ferryben van. A déliek Gottysburgba vonulnak Pennsylvaniában, a vasuti hidat megszállandók, hogy M'Clellan közeledését megakadályozzák. Buell hivatalos jelentése a perysvillei csata felől mondja: A déliek megverettek, de nem pillanatnyi előny nélkül a balszárny fölött. A főhadtest Harrodsburgba visszavonult.

Ujabbak. Berlin, oct. 24. A „Sternztg." a parlamenti ülésről szóló czikkének végén ezt irja: Miután a kormány, békés megoldásra intézett minden kisérleteinek visszautasitása által, az eddigi alkotmányos életben ismeretlen uj térre szorittatott, az ország a kormánynak eddigi magatartásából, s a költségvetési kérdés alkotmányszerü megoldására való folytonos törekvéséből azt a meggyőződést meritheti, hogy az államkormány igyekezni fog az összeütközést a lehető legszükebb térre, azon az 1862-i nélkülözhetlen kiadásoknak további alkotmányszerü felelősség alatti eszközlésére szoritani; legközelebbről pedig mindent, a mit kötelesség és lelkiismeret parancsolnak, elkövetni, hogy a következő ülés kezdetével a fenforgó viszály alkotmányszerü végmegoldását hozza létre; hogy az országnak teljes belnyugalmát s alkotmányos állapotának zavartalan kifejtését visszaadja. Bizzék a nép szilárdul a kormány alkotmányhü akaratában és törekvésében, s ne engedje magát párt izgatások által tévutra vezettetni, hanem segitse a kormányt a béke helyreállitásában és megszilárditásában.

— Athéne, oct. 22. A király leköszönt és elutazott, nem tudni hová.

— Triest, oct. 25. Hire jár, hogy a görög király testvére javára leköszönt. Maurokordatos az ideiglenes kormány elnöke.

— Konstantinápoly, oct. 25. A legujabban érkezett Lloydgőzös az athénei ideiglenes kormánynak egy 23-ról kelt rendeletét hozza, mely a nép és helyőrség nevében az uralkodó házat trónvesztettnek nyilvánitja.

— Stochholm, oct. 23. Az országgyülés megnyittatott. A trónbeszéd a képviselet reformját szükségesnek s erre az időt kedvezőnek mondja. Törvényjavaslatok előterjesztését igéri a közönséges egyházi gyüléseket illetőleg, ugy büntető és tengerészeti törvényt. A hadügy jelentékeny fejlődése külföldön nagy áldozatokat igényel. Végül örömét nyilvánitja az önkénytes lövészmozgalom felett.

Távirati tudósitás a bécsi börzéről

October 27-én: Nemzeti kölcsön 82.10. 5% Metalliques 70.70. Bank-részvény 774.—. Hitel-részvény 218.50. Váltó Londonra 122.10. Ezüst 121.75. Arany 5.83.

October 25-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országi 71.50. Erdélyi 69.—.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

HIRDETÉSEK.

(719) **Árpa termelőkhez.** (1–3)

Alólirt a Kolozsvár városi **serházat több évre kibérelvén** felszollitom a helybéli és vidéki **árpa-termelőket**, hogy **árpakészleteik eladása végetti** szándékokat velem tudatni sziveskedjenek.

Tisztelettel tudatom egyszersmind, hogy szövetkereskedésemben találtató minden áruczikkeket gyári vétel-ár szerint adandok el.

Kolozsvártt, october 27 1862. **ÁKONCZ JÓZSEF.**

(706) 28/10 1862 (2—6)

BECSÜLET TELJES MEGEMLITÉS.

POPP J. G. urnak

Anatherin nevü **szájvize s fogszere**, kinek **növény fogpora** és **olomja** odvas fogak bevonására, a mostan folyamatban lévő **londoni világ-kiállitáson** az ilyszerü czikkekre egyedül lehetségesnek mondható olcsó ár mellett a **„a becsület teljes megemlités"** czimével tüntetett ki.

Azon győzelem, a melyet mi az egész mivelt földön elterjedt és meszszi elhirhedt anatherin szájvizünknek, valamint a Popp ur által ahoz készitett fogtapasznak, porának és dug-anyagjának jósoltunk teljesedésbe ment, — és nem tudjuk hirtelenséggel a számos erre vonatkozó megtiszteltetések érdekében, a szó teljes értelmében kitünő ezikkünket eléggé ajánlani.

Az anatherin szájviz ez előtt 14 évvel Bécsbe oly viszonyok között hozatott kereskedésbe és forgalomba, hogy jelenlegi elterjedését alig gyanittatá.

Szinte lehetetlen azon akadályokat fölsorolni, melyek ezen a maga nemében, ezen száj- és fogbetegségek ellen **egyetlen szer** hirtelen elterjedése ellen felmerültek.

Kivánatos s méltányolható azon igényünk, hogy az anatherin szájviz testvéreivel a fogpép-porral és dugolommal minden családba, a kik az egésséges fogak megbecsülhetetlen becséről meg vannak győződve, áthatva elterjedést nyerjen.

A cs. k. szabadalmazott első, és Amerikában előbbször szabadalmazott szájviz a kiállitótól ezelőtt 14 évekkel találtatván fel, az orvoslat és a vegytan legelső tekintélyei által a fog és szájbetegségek ellen jeles fentartó gyógyszernek ösmertetett el.

A kiállitó hivatkozik orvos Oppeltzer urra Bécsben a kül-gyógyászat cs. kir. tanárára, orvostudor Kletsinski B. bécsi cs. kir. főtörvényszéki vegyészre, orvostudor Heller Flórián Jánosra, orvostud. Schilbach az összes külorvoslat segédtudorára Jénában. Az **Anatherin szájviz** különös hatása, mint fentartószer különösen ajánlható a felettébb való szagos, üreges, odvas és mesterséges fogaknak, valamint a dohányzás okozta szag ellen; mely egyszersmind lehelletet adván s a szájra frisitőleg hat.

Mint gyógyszer a fogakra és foghüsakra az által hat jóltevőleg, mivel a fog fájdalmakat enyhiti, puhább, könnyen vérző és romlásnak indult foghust gyógyit, málló fogakat az összehuzás által a foghusba elenyészteti s annak rothadását megakadályoztatja, miért is a tengeri utazásoknál s kiütéseknél, főleg pedig a száj-külbőr nyálkásodásánál haszonnal alkalmazható.

Kiállitó megjelent anatherin szájvizéből évenkint többet mint **15,0000** üveg palaczkákkal küld, névszerint Német-, Helvét-, Svéd-, Orosz-, Oláh-, Szerbhonba, Dániába, valamint keletre különösen Egyptomba, és egy bizonyos időtől fogva Amerikába is, a hol erre kiválólagos szabadalmat nyert.

Végre ajánlatra méltó, a kiáliltótól termelt cs. kir. szabadalmazott anatherin **FOG-PÉP** valamint annak **FOG-OLMA** és **PORA** is.

(720) **CSAPÓ SÁNDOR** (1—3)

KERESKEDÉSÉBE KOLOZSVÁRTT

több száz darab **ALBUM** érkezett, s feltünő olcsó-árban kaphatók. u. m. 80 kr. 1 frt 10 kr. 1 frt 20. 1 frt 50 egész 20 forintig.

UGYANOTT

12 photografia ráma - - - - - - 1 frt. osztrák értékben.

(718) (1—3)

Kül-szénutczában, 350 sz. alatt, több kanapék, székek, asztalok, ágyak, kaszten, etager, eladók.

(721) **Uj férfi ruha-raktár megnyitási jelentés.** (1—3)

A Gróf Rédei János ur piaczon lévő háza alatti szeglet boltba egy ujonan szervezett nagyválasztéku FÉRFI RUHA-RAKTÁR állittatott fel, mely a folytonos divatot szem előtt tartva, annak izletes elkészitésére a legnagyobb gond lesz forditva. Továbbá minden megrendelést gyorsan és pontosan teljesit. —

A tapasztalt kellemetlen alkudozások kikerüléseért **szembetünő jutányos szabott ár** határoztatott meg, a melynek pártolására a nagyérdemü uri rendet és a t. cz. közönséget alólirt felkéri. Kolozsvártt, october hava 1862. **Becsek János.**

(717) **Jószág eladás.** (3—3)

Cs. kir. tábornok m. báró Józsika János ur **zentelki** uradalma, az ahoz tartozó sebesvári, marótlaki, bócsi, b. hunyadi, csucsaj, magyarókereki, malomszegi, damosi, hodosfalvi, ketesdi, kis-sebesi, nyárszói, k.-szentkirályi és börvényi rész jószágokkal, a kohóni szölökkel, a Kolozsvár és N.-Várad közti országos utvonalon levő nagyszerü vendégfogadókkal, több lisztelő és fürész malmokkal és terjedelmes erdeivel együtt szabadkézből örök áron eladó. Bővebb értesitést vehetni: ügyvéd Rucska Jánostól, Kolozsvártt, b.-hidutczában 293 szám alatti háznál.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvártt, **Wittich Józsefnél** Maros-Vásárhelytt, **Dobray Nándornál** S.-Udvarhelytt, **Barthos Domokosnál** S.-Szentgyörgyön

kapható:

MAGYAR ROMÁN-NYELVTAN

A románul tanulók számára. Szerkesztette **Fekete János (Negrutiu)** balázsfalvi görögegyesült érseki székesegyház korlátnok kanonok. Második, átdolgozott kiadás. Ára 1 frt. 20 kr. osztr. értékben.

Csik gyergyó és Kászon multja és jelene, általános és részletes osztályokban. Három földábrával és egy másolati táblával. 1853. 8-rét 258 lap 1 ft.

Rövid utasitás, egy husz hold területü váltó gazdaság rendezésére, kis birtokosok számára. Az erdélyi gazd. egylet kivánságára irta báró Bánffy János. II-ik kiadás. 1859. 8-rét (47 lap) 36 kr.

A csecsemő és első gyermekkor, házi nevelés tekintetében. Irta Dr. Borsos Márton. II-dik kiadás. 1845. 8-rét 188 lap 70 kr.

Rajzminták, fiatal gyermekek számára. Angol előkép után szerzé Brassai Sámuel. II-dik kiadás 1856 8-rét 53 lap és 475 ábra 1 frt.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betüivel. (Bel-farkasutcza 74 sz.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.